

מוסרה

כתב עת מבית "הלכה ומסורה" • חדש תשרי תשפ"ו • גיליון ס"א • שנה ו' • mosera7156287@gmail.com
מפעל "ארחות הלכה" מוסדות "שובי נפשי" תכב"ץ

דבר מו"ר ראש המוסדות

מו"ר כה"ר הגאון המקובל רבי עזריאל מנצור שליט"א
ראש מוסדות "שובי נפשי" תכב"ץ

הדרך לנצחון היצר הרע - עסק תורה וגינוי היצר בעיני עצמו

לבקש על עצמו ושבו. ואפשר כי מעין זה הם דברי הגמרא (סנהדרין סד.) ושם הביאה את הפסוק הנזכר (נחמיה ט) שאמר "ויזעקו בקול גדול אל ה' אלהיהם" והזכירו את המעשים הרעים אשר נגזרם כביכול להקב"ה ול ישראל ולא רצו מענינו ובסיבתו של יצה"ר, על זה שגרם שהחריבו את ביתו, ושרפו את היכלו, ושרפו את צדיקיו, והגלו את בניו מארצם. ועוד הוסיפו לקטרג על יצה"ר, שאף על פי שגרם וסיבב לכל העניינים האלו, בכל זאת עדיין הוא לא בא לידי שינוי מדרכיו וממעשיו, ועדיין הוא מרקד ביניהם ולא פוסק מלהסית נגד ה' ותורתו. ואחרי הציור השלילי בתדמיתו של היצר, באה המציאות של הרצון של חכמי ישראל לבטלו מסיבת הקושי של ההתגברות עליו. והדרישה לביטולו, בא מעצם התכלית בבריאת יצה"ר ונתינתו באדם. **הנה תכלית** בריאתו ונתינתו באדם, הוא כדי שיקבל שכר או חליה עונש בעשותו את רצונותיו של היצר, ויקבל את עונשו. ובהמנעו מעשות דבריו, אזי יזכה לשכר. ואמרו חכמי ישראל, אין לנו רצון לא בו, ולא בשכר אשר יצא מסיבתו. **ומצינו שם** כי התענו שלשה ימים ובאו לידי שליטה מוחלטת עליו, אבל התוצאה של השליטה המוחלטת על יצר הרע לא צלחה להמשך הקיום. שכן מבלעדי השאור שהוא היצר הרע, לדברים המתהווים בכל היצירה כולה, נחוץ הוא אליה. **וכמו כן** כביכול על אותו המשקל, אם נייחס את סוג העבריינים אל המציאות של השאור. אזי נבין בזה את הצורך לצירופם אל התפלה, וכמו כן כאשר נייחס לערבה את מדריגת השאור בערך שאר המינים הניטלים במצוות נטילת לולב, אזי מובן במושג הצורך ליצור חיבור שלם גם עם מעט השאור, כדי להגיע לשלימות. כחומר הגוף אשר הוא מיוחס אל היצר, והנשמה שהיא מתייחסת אל הרוחניות ודיקות בשם יתברך. ויהי רצון שיתקיים על כל הקהל הקדוש תבהו"ה ומו"כ ותז"ל רבות נעימות וטובות, שמחים במועדים טובים אכ"ר.

הסגולה הטובה ביותר להגעה לניצחון על יצר הרע, פשוט וא. כי ענין עסק התורה הוא הדבר היסודי, המביא את האדם לגבור עליו. וכפי שאמרנו בקידושין ל: "בראתי יצה"ר ובראתי לו תורה תבלין". **והטעם לזה** הוא מפני שהתורה היא מרפאה כל חוליים, אם זה חוליי הנפש, או אם זה חוליי הגוף. **וכפי שאמר** הפסוק כי חיים הם למוצאיהם, ולכל בשרו מרפא. וכן רפאות תהי לשרך, ושיקוי לעצמותיך. **ובנוסף לזה** כאשר האדם רוצה לגבור על המושג של יצה"ר, ולהיות שולט עליו. **צריך להציב לפניו** גם את ענייני התוארים השליליים, אשר נתאר בהם יצה"ר. וכן את התוצאות השליליות אשר באים אליהם בני האדם, כתוצאה מאותם העניינים והמציאות אשר יוצר אותם יצה"ר. **וכמו כן** את כל ההגדרות השליליות אשר אפשר להגדיר בהם את יצה"ר, מן הראוי הוא לאדם להשתמש בהם. וענין זה הוא מלבד אותם השמות אשר זכה להקרא בהם (עיין בגמרא שם ובבבא טז.) **וכאשר האדם** מביא לידי ביטוי את אותם הגדרים על היצה"ר, ואת מהלכי החרבן אשר הוא מסבב על האדם ועל הבריאה, אזי הוא בא לידי המחשה מוחשית, ועומדים הדברים לנגד עיניו בעניינים אשר הזכיר בהם את גנותו של יצה"ר, ומתוך כך לא רק שלא יבוא להטות את עצמו אל אותה ההסתה אשר חפץ בה יצה"ר, אלא גם מתוך דברים אלו יגיע אל אותה הנקודה אשר ממנה יבוא הוא לשלוט על יצה"ר. **שכן מעין רעיון זה** מצינו בסדר שאנחנו אומרים בנוסח של עלינו לשבח, שבתחילה אנחנו מגנים את אומות העולם, וכן את מעשיהם ועבודתם שלא עשו כגוי הארצות שהם משתחוים להבל וריק ומתפללים אל אל לא יושע. תחילה הבאנו אותם לידי ביזוי, ובצירוף עבודתם. ואחר כך אנחנו מצינים את פעולתנו, שאנחנו משתחווים לפני מו"ה הקב"ה, וממילא בטל כוחם ואבד סיכויים לפני יוצר כל. **ולכן** יש חשיבות גדולה לגינוי היצר בתחילה, ואחר כך

כה"ר הגאון רבי הלל הלוי שליט"א

אב"ד באלעד, מח"ס קידוש כהלכתו, משפטי הלוי - ז"ח, נשמת השיר, פרנסה טובה, תהילים רשב"י, השכים ונפל פסוק בפיו - ב"ח.

מחשבה כהלכה

שיהיו כל מעשינו לשם שמים

ומעשה נורא הובא בס' מקור מים חיים (פ' בראשית), מעשה בזמן רבי יוסף מעריב מתלמידי האר"י בצפת, שביום ראש השנה בא אליו אליהו זכור לטוב, ואמר לו שיתחזק להמתיק הדינים, כי יש קטרוג גדול. ושאל הרי בשנה זו למדו הרבה תורה. והשיב לו אליהו כי הס"מ טוען שרוב התורה בידו, כי למדו להתגאות ולקנטר ולא לשמה. ואף אברהם אבינו ומלאך מיכאל שבאו ללמד סגנון התביישו ונשתתקו. ורק מעט תורה הביא מיכאל לשמה. עד שנתעוררו אנשי צפת בבכיה ותשובה... ועוד אמרו בזה"ק כי מצוה תורה שאינה ביראה ובאהבה "לא סלקא לעילא". והנה יראי ה' הקונים לכבוד החג בשר, או בגד יפה, או אתרוג נאה ויקר, ראוי לחשוב בפירוש אני קונה לכבוד את השי"ת בבגד נאה לכבוד החג. ולכבוד את ה' יו"ט במאכלים ערבים, ולעשות נחת רוח מלפני הבורא באתרוג נאה. ואני שולח את בני ללמוד תורה כדי שיהיה עובד ה' באמת. ומשך את בני או בתי כדי שיזכו לבנות בית נאמן לשי"ת. וראוי להרבות המחשבות על ההנאה והנחת של הקב"ה, יותר מהמחשבות של הנאה וכבוד ותדמית ותועלת אישית, ובע"ה נזכה למצא חן בעיניו ית', וכמו שהקדים בפסוק "ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם."

חודש תשרי מבורך במצוות רבות, התשובה ותקיעת שופר ותפילות וסוכה וד' מינים ושמחת החג, ותלמוד תורה כנגד כולם. והנה במאורעות הזמן - משברי ים - העוברים על ישראל בכלל, ועל בני התורה בפרט, מחפשים אנו במה נוכל לשכלל לתקן ולשפר, כנגד הס"מ רח"ל שהשתכלל וקיבל כוחות נוראים בכלי התקשורת והמשחית והערב רב וכו'... והנה במנורת המאור לר"י אבוהב פרק פ"ה כתב כי בחינוך הקטנים לתורה, מתחילה מושיכים אותם ע"י דברי מתיקה והנאות העוה"ז. וכשיגדלו אומרים להם יקראו לך רבי ויהיה לך כבוד. ואח"כ מספרים על גן עדן, ורק אח"כ ישכיל ויגיע למדרגת הלימוד לשמה. עכ"ד. ולמדנו מדבריו כי להגיע לגן עדן, הוא עדיין לא לשמה. וענין לשמה מבואר ברמב"ם פ"י מתשובה, שהוא הלימוד לא לשם תועלת עצמית כי אם לאהבת השי"ת, ובזה"ל מבואר כי הוא לקטש השכינה, כדי לקרבה ללימוד הקב"ה והשכינה. ודוד המלך אמר "תנו עוז לאלהי"ם", וגילה שהתורה והמצוות ממש נחוצים ומועילים כביכול לקב"ה. ובתיקוני זוהר נמצא כי ענין תורה מגינה ומצילה, אינו קיים בלימוד שלא לשמה, מחמת שהמקטרג טוען שלימוד זה שייך לו בלבד, רח"ל.

לוח הלכות ומנהגים כמנהג קהילות קדש תימן - חודש תשרי

על פי הלכות ומנהגים - הלכה ומסורה

א' תשרי - יום שלישי - א' דראש השנה

עשרת ימי תשובה: הימים שמראש השנה עד יום הכיפורים נקראו 'עשרת ימי תשובה', ובימים אלו חייב האדם לשוב אל ה' מעומק לבו, לפשפש במעשיו ולשוב מחטאיו, ולהתפלל אל ה' שיקבלו בתשובה וירצהו, והתשובה והתפילה בימים אלו מקובלות ביותר. **סדרי התפלה לעש"ת:** בתקון מוסיפים או"א מלך וכו' [ויש נוהגים לאמרו בכל השנה]. לפני ברוך שאמר מוסיפים פיוט 'שופט כל הארץ' [י"ג שכל הציבור עומדים באמירתו]. וגם בשבת ור"ה המנהג לאמרו אלא שמשמשים הזכרות חטא 'כִּפָּרָה עַד חֲטָאתְכֶם, וְכֵן צוֹעֲקִים עַל חֲטָאתֶם וְלַעֲוֹנֵי יָבֵינוּ, וְנִהְיֶה לִּמְנוּחָם בְּמִקוֹם יְכַפֵּר' וכו' 'הוא יִגְן עָלֵינוּ, וּבְמִקוֹם צוֹעֲקִים' וכו' 'שׁוֹפֵטִים שִׁיחָתָם וְלִחְיֵיהֶם בְּעֵינָיו, וְיֵשׁ שְׁאוּמְרֵים אוֹתוֹ בְּלֹא שִׁנוּי. [וראה בדברי מהר"ש כר"י הנדפס בע"ח מהדו"ח עמ' רנ]. קודם ה' מלך מוסיפים ה' הוא האלהים ב' פעמים. אחרי שתבח בשאמי אומרים 'שיר המעלות ממעמקים' והבלדי לא נהגו לאמרו. **בתפלת העמידה,** במקום 'האל הקדוש' אומר 'המלך הקדוש'. יש מהבלדי שנהגו גם להוסיף 'ובכן' בכל עש"ת. טעה וחתם האל הקדוש ונזכר לאחר כדי דיבור חוזר לראש הת' פלה. אם מסופק מה חתם, אם אמר 'ובכן' לא יחזור כי חזקה שאמר המלך, ואם לא אמר 'ובכן', יחזור. - במקום 'מלך אוהב צדקה ומשפט' אומר 'המלך המשפט', ואם טעה וחתם מלך אוהב וכו' או שהוא מסופק מה חתם, אם נזכר לאחר כדי דיבור חוזר לראש הברכה, ואם סיים התפלה [היינו אחר שאמר יהיו לרצון השנ] חוזר לראש התפלה. - וכן מוסיפים זכרנו לחיים, מי כמוך, וכתוב, ובספר חיים, ואם שכח לאמרם ולא נזכר עד שחתם הברכה, אינו חוזר. בנוסח 'מי כמוך' יש נוהגים שבתפ' לת מוסף ונעילה [ויש גם במנחת שבת] אומרים 'אב הרחמים' ובשאר התפילות 'אב הרחמן'. **בשבת בברכת מעין שבע,** אומר במקום 'האל הקדוש' 'המלך הקדוש'. טעה ואמר 'האל', אם לא סיים הברכה חוזר, ואם חתם הברכה, נחלקו הפוסקים אם צריך לחזור [וסב"ל, ולדעת המקובלים חוזר], ובבלדי כל השנה הנוסח המלך. **בשחרית** אחר החזרה אומרים אבינו מלכנו. בתפלת מנחה יש שנהגו לומר אבינו מלכנו, ויש שלא נהגו לאמרו. ובשבת אין אומרים אבינו מלכנו כלל. במנחת ערב שבת, יש שנהגו לומר אבינו מלכנו, ויש שנהגו שלא לאמרו [אף אלו שנהגו לאמרו כל יום במנחה]. **בקדיש** בשאמי בכל עש"ת במקום 'לעילא מן כל', אומרים 'לעילא לעילא מלך' [ראה שח"י סי' תקפב ס"ק טו]. בקדיש התקבל אחר האשמורות, וכן בר"ה אחר סיום חזרת הש"ץ של כל תפלה אומרים בקדיש תתקבל 'תענו ותעתרו' חוץ מתפלת ערבית שאין מוסיפים תענו. וכן מוסיפים תענו ביו"כ אחר כל תפלה ות' פלה, וכן מנהג חלק מקהילות הבלדי. ויש מהבלדי שנהגו שלא לאמרו אחר תפלת מוסף בר"ה ויו"כ. בסיום שמו"ע ובקדיש אומרים 'עושה שלום' ואין משנים לומר 'השלום', ויש בשאמי שנהגו לומר 'עושה השלום'. בעלינו לשבח במקום 'שחלקם' אומר 'כחם', ובמקום [לא יושיע] אומר 'ללא יועיל'. יש נוהגים להתענות כל עש"ת. **בברכת המזון** מוסיפים בהרחמן [סי' חצ"ם מג]. יכתבנו בספר חיים טובים, צדיקים, ישרים, מחילה, מזונות, גאולה. אבל בשבת אין אומרים בספר מחילה וסליחה, אבל את שאר הרחמן אומרים גם בשבת.

יום ראש השנה: התפילות נאמרות ביראה ורעדה, בבכיה וחרדת קודש, עין במר בוכה ולב שמח. שליחי הציבור הם ת"ח ואנשי מעשה, ומנהגינו שאין נוטלים שכר על המצוה כלל. ר"ה הוא בכלל המועדים ומצוה לשמוח בו באכילת בשר [וראה להלן בסדר הסעודה]. יש שנהגו להשלים כל קריאת התהלים בימי ר"ה. יש נוהגים שלא לישן ביום עד חצות, ויש שנהגו שלא לישן ביום כלל. **תפלת ערבית:** מקדימים לבוא לבית הכנסת כדי להתמיד עם קונו באימה ויראה. אומר ש"ץ פיוט אחות קטנה בחרדת קודש. [לא יושיע] לחזור על הבית האחרון [חזקו וגילו]. למנצח על הגיתית לאסף, אשרי האיש, למה רגשו, והללויה הללו א-ל בקדשו. יש שנהגו להסדיר את התפלה. מנהג השאמי וחלק מהבלדי לומר קדיש לפני תפלת ערבית, ויש מהבלדי שלא נהגו לומר קדיש. אחר השכיבו אומרים 'וביום שמחתכם' אחר שמו"ע אומר ש"ץ קדיש תתקבל, מזמור לדוד ה' רועי, יש פותחים ההיכל לאמרי רת תפלה על הפרנסה, לדוד מזמור, תפלה על הפרנסה הארוכה ויש שאמרו את הקצרה ויש שניהם, יגדל. ובבלדי אין אומרים יגדל רק בשבת [וכמו כן יש בבלדי שנהגו לומר לפני לדוד מזמור 'למנצח על הגיתית', ובשאמי יש שנהגו לומר 'לדוד ה' אורי וישעי'], הרב עומד ומסביר לציבור את סדר הקידוש, ויש שנהגו להסדיר את נוסח הקידוש. קדיש, עלינו, ובשאמי אומרים קדיש אחר עלינו. **ברכת איש את רעהו:** אחר התפלה [גם ביו"ט שני, וכן בכל עש"ת] כל אחד מברך את חבירו, 'תִּכְתֹּב בְּסֵפֶר הַחַיִּים וּבְסֵפֶר הַחַיִּים' וכו' [וראה תפלת ב'ספר החיים ו'ספר החיים'] [יש מוסיפים וְכִסְפֵּי מַחֲלֵה סְלִיחָה וְכִפָּרָה]. הגדול כהנחמו או בשנים מברך תחילה. קידוש: כוס ישועות וכו', יש נוהגים לומר מזמור לדוד, וביום שמחתכם, הגפן, וקידוש היום, שהחיינו. [יש נוהגים לומר את הקידוש בנעימת ימים נוראים]. **סימנים:** אמרו חז"ל שיש לאכול בר"ה פירות לסימן טוב, והמנהג שאוכלים: רְמוֹנִי, תְּמָרִי, קָרָא (-דלעת), רִפְּיָא (-חליבה), כֶּרֶתִי, סִלְקָא, ויש שנהגו גם בתפוח בדבש. יש שנהגו לאכול ראש כבש או ראש דג אם אין ראש כבש. **זמן אכילת הסימנים** יש שנהגו לאכול הפירות אחר הקידוש קודם הסעודה [ודברים הבאים מחמת הסעודה כמו דלעת סלק כרתי רוביא, יש שאכלו אותם בתוך הסעודה בלא ברכה. ואם אוכל אותם קודם ברכת המוציא צריך לברך עליהם], ויש שנהגו אחר שאכלו מעט מהפת. ויש שנהגו אחר הסעודה וברכת המזון. **זמן אמירת יהיה רצון:** אומר יהי רצון, ברכת הפרי, ויאכל. וכ"כ השת"י (סי' תקפב ס"ק א) ועץ חיים, ויש שנהגו לומר יהי רצון בין הברכה לאכילה. ויש שנהגו כפשרה בין הדעות בסדר זה, ברכת

הפרי, אוכלים מעט, יהי רצון, וחוזרים ואוכלים. **סעודה:** מטביל פרוסת הבציעה במלח. ר"ה הוא בכלל המועדים ומצוה לשמוח בו באכילת בשר, ומכל מקום לא יאכלו כל שבעם למען לא יקלו ראשם ותהיה יראה ה' על פניהם. נהגו אבותינו לך מנע משתיית יין ושמחה יתירה ושירים, מפני שהוא יום דין. לומדים משניות מסכת ר"ה בסעודה. אין אוכלים בר"ה: אגוזים, מאכלים חמוצים או מרים. אך מאכלים חריפים מנהגם לאכול. - אין לקיים מצות עונה בלילה זה, אך אם הוא ליל טבילה, מחוייב לקיים עונתו, ויחזור ויטבול בשחרית. **תפלת שחרית:** משכימים לבית"ל לומר תהלים יחד. בשאמי אומרים את הפיוטים שהובאו בסידורי ספרד, אך מקום אמירת פיוטים אלו נחלקו המנהגים, יש נוהגים לאומרים קודם הודו, ויש קודם ברוך שאמר, ויש שנהגו לאמרם לפני נשמת ובין ישתבח לקדיש. ויש שנהגו לאומרים בין לחש לחזרה יחד עם ה' שמעתי (וכ"ה מנהג ק"ק מחזית ועוד קהילות). ובבלדי לא נהגו לאומרים כלל. בשאמי מוסיפים 'הממעלות ממעמקים' אחר ישתבח, ומתחיל הקדיש בנעימת ימים נוראים. לפני חזרת הש"ץ מנהג השאמי לומר ה' שמעתי 'אתאנו לחלות פניך' בהתעוררות רבה, ובבלדי ומקצת מהשאמי לא נהגו לאמרו. בעת חזרת הש"ץ הציבור עומדים ומקפידים בעניית 'ברוך הוא וברוך שמו' ו'אמן' על כל ברכה כמנהג וכהלכה. אחר החזרה, אומר אבינו מלכנו, ואין אומרים את הפסקאות שיש בהם הזכרת חטא. ואין אומרים הלל בר"ה. **קריאת התורה:** החזן מתחיל 'יהי ה' אלהינו' [ויש מדלגים את הפסוקים קומה וכוהניך שיהיה חמשה פסוקים כנגד ה' עולמים]. יש שנהגו לומר את התפלה להוצאת הס"ת. קוראים חמשה בפרשת 'וַיְהִי פֶקֶד אֶת שָׁרָה' (בראשית כא). נהגו להעלות את התוקע לחמישי [יש שנהגו לרביעי], ואומר החמישי קדיש. למנצח. לפני הקריאה בספר שני אומר החזן 'תִּכְתֹּב בְּסֵפֶר הַחַיִּים וּבְסֵפֶר הַחַיִּים' והציבור משיבים כנהוג. בספר שני קוראים בפרשת פנחס 'וַיִּבְחַרְשׁ הֶשְׁבִּיעִי' (במדבר כט א-ו), אחר הקריאה, מנהג השאמי וחלק מהבלדי אומר קדיש, ויש מהבלדי שנהגו שאינו אומר קדיש. למפסידים 'וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן הַקָּהָתִים' (שמואל א א). בברכת ההפטר מוסיף 'ועל יום הזה' וזה, 'וזה' 'מקדש' ישראל ויום הזכרון. **תקיעת שופר:** יש בבלדי שנהגו עפ"י המקובלים לתקוע ל' קולות עם אור השחר בלא ברכה, אך ברוב קהילות תימן לא נהגו במנהג זה. בבלדי יש שנהגו כמ"ש בעץ חיים שמחזירים ס"ת לפני התקיעות, ובשאמי וחלק מהבלדי נהגו להחזיר ס"ת אחר התקיעות דמיושב ואמירת אשרי וכו' כדי שזכות התורה תגן עלינו. נהגו שקודם התקיעות הרב אומר דברי כיבושין לעורר לב הצבור לתשובה. אומרים 'ענת שערי רחמים' 'והמלך ה', יש שנהגו לה' עמיד שני חזנים באמירתם שכל אחד אומר בית. יש שנהגו להוסיף עוד פיוטים. **התוקע** עומד ליד התיבה וס"ת לימניו [בשאמי], והציבור יושבים. התוקע מכסה את השופר בטליתו בעת אמירת הפסוקים והברכות. יש להתכוין לצאת ולהוציא בברכות לשמוע קול שופר ושהחיינו. ברוב המקומות לא נהגו להקרות לתוקע, ויש שנהגו להקרות. אסור להפסיק בין הברכה לתקיעות, ואם הפסיק בדבר שאינו מעניין התקיעות, חוזר ומברך. אין להפסיק בדיבור עד אחר תקיעות דמיושב בין התוקע ובין הצבור. מנהג רוב קהילות תימן שלא להפסיק בין סדרי התקיעות ביו"ד או ביהי רצון. אחר התקיעות אומרים אשרי העם, ואומר התוקע בקול רם ונשבר כמא דשמעתון. זה שתוקע בתקיעות דמיושב תוקע גם בתקיעות דמיושב. **ברוב קהילות תימן** נהגו לתקוע מאה ואחד קולות: בשאמי ל' מיושב, ל' בלחש, ול' בחזרה, ו' קולות בקדיש תתקבל קודם תענו, ואחר הקדיש תרועה גדולה. ובבלדי היו שני מנהגים: איך לחלק את המאה קולות. א' יש שנהגו ל' של שחר קודם התפלה, ל' מיושב, בחזרה לכל ברכה ל' קולות הרי ל', ו' אחר החזרה, הרי מאה. ב' יש שנהגו ל' של שחר, ל' מיושב, ובחזרה תוקעים ל' קולות, תשר"ת למלכויות, תש"ת לזכרונות, תר"ת לשופרות, ול' אחר התפלה. והכל הולך אל מקום אחד (ע"פ כתי"ק של מוהר"ר סעדיה מנצורה זלה"ה, ועוד). ואחר התפלה תרועה גדולה. ויש בבלדי שהתפלת תפלה אחת שנהגו שבעים ואחד קולות, ל' של שחר, ל' דמיושב, ו' בתפלת המוסף, ובסוף תרועה גדולה. **נשים** פטורות מתקיעת שופר דהוי מ"ע שהזמן גרמא. ומ"מ יש נשים שהיו באות לבית הכנסת לשמוע התקיעות, ויש שנהגו לתקוע עבורן בבית בלא ברכה. **מוסף:** בשאמי וחלק מהבלדי המנהג להתפלל לחש וחזרה כמנהג חז"ל. ויש בבלדי שנהגו כמ"ש בעץ חיים להתפלל תפלה אחת, הש"ץ בקול רם והציבור עמו בלחש, וכל אחד מקדים לסיים כל ברכה לפני הש"ץ שיעור ג' תיבות, ועונים אמן אחרי ברכות הש"ץ. למנהג השאמי תוקעים בלחש על סדר הברכות, ובבלדי הנוהגים להתפלל לחש וחזרה נהגו שלא לתקוע בלחש אלא תקעו בחזרה תשר"ת תש"ת תר"ת על כל ברכה. גם מי שלא הספיק לסיים הברכה, ישתוק וישמע התקיעות. לפני החזרה ברוב השאמי אומרים ה' שמעתי ואתאנו לחלות פניך, וכן מוסיפים בזכרונות 'ונתנה תוקף'. בעלינו לשבח באמירת 'ואנחנו משתחוים' הציבור כורעים יחד עם הש"ץ. **תשל"ך:** קודם שקיעת החמה יש שנהגו לומר תשל"ך, ובעי"ת צנעה לא היו אומרים אותו בציבור, רק היחידים נהגו לאמרו בבאר מים שבביתם. ויש מקהילות תימן שאמרוהו בציבור בבית הכנסת או ליד באר או מחוץ לעיר. **הכנת המאכלים ליו"ט שני:** אסור להכין שום דבר מיו"ט א' לצורך יו"ט שני אפילו בבית השמשות, ויש להמתין למוצאי יו"ט א' [שהוא כפי הזמן של צאת החג השני].

ב' תשרי - יום רביעי - יום ב' דראש השנה

תפלת ערבית: אין אומרים פיוט אחות קטנה בליל יו"ט שני, מאחר שלא שייך לומר "תכלה שנה וקללותיה" אחר שכבר עבר יום א' של ר"ה, ומקצת מקומות נהגו לומר פיוט אחות קטנה גם בליל יום טוב שני, ואין לבטל מנהגם. יש שנהגו לומר פיוט חזק תחון. בליל יו"ט שני יש שנהגו [בבלדי ובמקצת מהשאמי] לומר אחר התפלה פיוט סליחות המיוחדות ליום זה, ומנהג רובם שאין אומרים א-ל מלך וי"ג מדות,

אלא יש שאומרים ה' הוא האלהים, ברוב קהילות השאמי אין אומרים סליחות כלל. הדלקת נרות: מדליקים נרות יו"ט אחר שיהיה לילה גמור, ולענין הברכה ראה לעיל. אפשר להדליק בפתיחות שהדליקו ביו"ט א'. מותר להסיר ביו"ט דסקית של נרונים או שאריות של שעות לצורך נתינת נר חדש ואין בזה מושג מוקצה כיון שאין בהם חשיבות ובטלים לכוס והוי כמו ניקוי קדרה. אסור להדביק נר שעות לפמוט. [ואין לחבר פתיל צף מחשש תיקון מנא, ויש להכניס קודם יו"ט]. בליל יו"ט שני, פעמים שאף האיש מדליק את הנרות כשחוזר מבית הכנסת. כיון שהנשים טרודות בהכנת הסעודה שאסור להכניס מבעוד יום. קידוש: נוהגים לחזור אחר פרי חדש או בגד חדש לומר עליו שהחינו, ואוכלים ממנו מעט בזמן אכילת הסימנים, ומכל מקום גם אם לא נמצא פרי חדש מברכים שהחינו. [ויש שלא הקפידו לחזור אחר פרי חדש]. רבים נוהגים לאכול הסימנים כמו ביו"ט א'. קריאת התורה: סדר הוצאת ס"ת ראה ביו"ט א'. קוראים בפרשת וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם (בראשית כב), ומפטיר בפרשת פנחס וּבְחַדָּשׁ הַשְּׁבִיעִי (במדבר כט ו-א), והפטרה "כֹּה אָמַר ה' קִצְצָא חֵן בְּמִדְבָּר" (ירמיה לא). תקיעת שופר: תוקעים כסדר יו"ט א', רק שאין מברך שהחינו. [ובק"ק שרעב נהגו לברך כדעת הרמ"א, אך יש מהם שנהגו לבלוש בגד חדש]. מוצאי יום טוב שני: בתפלת ערבית של מוצאי יו"ט שני, מלבד התוספות של עש"ת מוסיפים אתה חוננתנו, ועננו בשומע תפלה. אין אומרים ויהי נועם וסדר קדושה כלל. במוצאי יו"ט מבדיל על הכוס, ואינו מברך על הבשמים ועל הנר.

ט' תשרי - יום רביעי - ערב יום הכיפורים

סדר התפלה: אין גופלים על פניהם בסליחות [ראה הטעם בשתילי זתים סי' תרד ס"ק ה], ומדלגים מזמור 'לדוד אליך' לגמרי, ויש שנהגו לאמרו כל הצבור יחד כקריאת תהלים. אומרים מזמור לתודה בתפלה. אחר החזרה אומר אבינו מלכנו. [ומנהג בית הכנסת 'אלשיך' שלא לומר אבינו מלכנו בערב יו"ט בשחרית ומנחה]. ואין גופלים על פניהם בתפלה. מנהגי היום: ברוב קהילות תימן לא נהגו את מנהג הכפורות, ובדרום תימן יש קהילות שנהגו בזה. לא נהגו ללקות [מלבד ק"ק עדן שנהגו בזה]. יש מקומות שנהגו ללכת לבית הכפרות לפקוד קרוביהם. מצווה לאכול בערב יום הכיפורים ולהרבות בסעודה, ואסור להתענות בו. יאכל מאכלים קלים לעיכול, כדי שלא יהא שבע ומתגאה כשיחפץ. לא יאכל מאכלים המרבים זרע שהם מאכלי חלב חמים, שום, ביצים. אמנם מאכל שרק מעורב בו חלב כמו מים וחלב בקפה, או פת עם חמאה, מותר. עבירות שבין אדם לחבירו, אין יום הכיפורים מכפר עד שפייסנו, ולכן נהגו לבקש מחילה ולהתפייס אחד עם חברו בערב יו"ט. נהגו להספיד ולרחוץ ולטבול במקוה קודם מנחה. תפלת מנחה: מתפללים מנחה קודם סעודה המפסקת, לפי שתקנו חכמים להתודות בתפלת מנחה קודם סעודה המפסקת, שמא יארע לו דבר קלקלה בסעודה ולא יתודה. יש שנהגו להתפלל תפלה אחת ואומרים הציבור הידיו עם הש"ץ. אך ברוב השאמי נהגו להתפלל לחש וחזרה ואומרים ידיו בתפלת לחש, ולענין אמירת הידיו בחזרה נחלקו המנהגים. אחר החזרה אומרים אבינו מלכנו. סעודה המפסקת: מצוה להוסיף מעט מחול על הקודש. על כן אוכלים ומפסיקים קודם שתשקע החמה, כדי להוסיף מחול על הקודש. מפלג המנחה ואילך, אם קיבל עליו את התענית בפה, הוי קבלה ואסור באכילה ושאר הדינים, אבל קבלה בלב אינה קבלה. אין לאכול בסעודה זו דברים המחממים את הגוף. לפני השקיעה יחלוץ מנעליו. הדלקת הנר: יש נהגו להדליק נר יום הכיפורים בברכה 'להדליק נר של יום הכיפורים', ויש שנהגו להדליק בלא ברכה, ויש קצת שלא הדליקו כלל. מנהג מנהגים 'אלשיך' שאינם מדליקין נרות בבית הכנסת בליל יו"ט אלא עשרים ואחת מנורות כנגד שם אה"ה לא פחות ולא יותר. לפני שהולכים הבנים לבית הכנסת, נהגו שהאם מברכת אותם שיזכו למחילה וכפרה.

י' תשרי - יום חמישי - יום הכיפורים

דיני ומנהגי היום: הדברים האסורים ביום הכיפורים הם, מלאכה אכילה שתיה רחיצה סיכה נעילת הסנדל ותשימש המיטה. - מצוה לבלוש בו כסות נקיה, ונה' גו לבלוש בגדים לבנים כמלאכי השרת, וללמד שיצא"ר מסולק מהם והם נקיים מחטא, וגם הם כבגדי מתים ועל ידי זה לב האדם נכנע. ומתעטפים בטלית. תשובה ויודיו: יום הכיפורים הוא זמן תשובה ליחיד ולרבים, והוא קץ מחילה וסליחה ליש ראל, לפיכך חייבים הכל לעשות תשובה להתוודות ביום הכיפורים. בשעת הידיו צריך לעמוד, ולא יסמך על דבר שאם ינטל אותו דבר יפול שזה נחשב לשייכה ונהגו לשחות בשעת אמירתו, אך זקן או מי שקשה לו השחייה, ולא יוכל לשחות אא"כ יסמך על דבר שאם ינטל יפול, מוטב שיעמוד זקוף ולא יסמך. כשש"ץ חוזר את הידיו בחזרה, צריכים הציבור לעמוד ולחזור ולהתוודות יחד עמו. [בידיו זה שחוזר עם הש"ץ, מן הדין אינו צריך לעמוד רק בעיקר הידיו, אבל נהגו לעמוד בכל הידיו]. ברוב קהילות לא נהגו להכות על הלב באמירת הידיו. ברית מילה אם יש ברית מילה, מלים אחר תפלת מוסף, ומברכים 'אשר קידש' בלא כוס. תפלת ערבית: קודם הלילה אומר ש"ץ והציבור עמו בלחישת את הפיוט 'לך אלי' שיש בו וידיו, כדעת הרמב"ן שצריך להתוודות אחר הסעודה קודם הלילה. יש שנהגו להקדים את הפיוט 'שמע קולי' לפני 'לך אלי', כדי שהציבור יספיקו לבוא לאמירת לך אלי. מוציאים מההיכל ספר תורה המהודר ביותר לאמירת כל נדרי, ויש שנהגו להוציא שלושה ס"ת, ויש שנהגו שבעה ויש את כל הספרים. יש אומרים בשעת הוצאתם פסוק 'אור זרוע לצדיק' וכו' ושונים אותו עד שמגיע לתביעה, ויש ששונים אותו 'פעמים. ויש שפתחו ב'כהניך' לבלוש דקדק', ויש שנהגו להוציא בשתיקה. יש קהילות שנהגו לעשות כאן מעמד בקשת סליחה. הציבור עומדים ואומר שליח ציבור בחרדת קודש פיוט 'יראים שלחוני'. אומר הש"ץ כל נדרי בקול רם ובכי, והצ"בור אומרים עמו בלחש כדי להתיר לש"ץ, ויש שנהגו שג' מהקהל מתירים לש"ץ לפני כל נדרי ואומרים לו 'שרוי לך מחול לך מותר לך' ג"פ. ואח"כ מברך שהחינו. נהגו לומר השכבות לנפטרים. באמירת פסוקים בשעת החזרת הספרים יש חילוקי מנהגים, ונהרא נהרא מופטית. יש בבלדי שנהגו לומר מזמור שיר ליום השבת וכו', ובשאמי ובחלק מהבלדי לא נהגו לאומרו. בבלדי נהגו להסדיר התפלה, ובשאמי לא נהגו. אומרים והוא רחום. ברוך שם כבוד מלכותו בקול רם. אחר ערבית למנהג השאמי, אומרים סליחות, ארבעה מזמורים, יגדל, לדוד מזמור, תפלה על הפרנסה,

עלינו. בבלדי יש שנהגו כמ"ש בעץ חיים, גופלים על פניהם, תתקבל, למנצח על הגיתית, ה' רועי, רבי חנניא וקדיש דעתיד, עלינו, וסליחות מהתכלאל. ויש בבלדי שנהגו שאין גופלים ע"פ, קדיש לעילא, ואני ברוב חסד וכו', ג' או ד' סליחות מה' תכלאל, ואח"כ אומרים את הסליחות כמנהג השאמי, קדיש תתקבל, אחר התפלה קוראים מסכת יומא, וכתר מלכות. ויש שנהגו לאמרו למחרת ביום. יש אנשי מעשה שנהגו להשאר בביהכנ"ס עד הבוקר, ובתנאי שבכוחם להתפלל למחרת בכוונה. תפלת שחרית: נוטל ידיו עד קשרי האצבעות, ומברך ענ"י. בשאמי מברכים כל ברכות השחר ללא דילוג, ובבלדי מדלגים ברכת שעשה לי והמעביר חבלי שינה. אומרים מזמור שיר ליום השבת אלא שמנהג השאמי לדלג תיבות 'שיר ליום השבת' ואומרים 'מזמור טוב להודות', ומנהג בית הכנסת 'אלשיך' שלא לומר מזמור זה כלל ביוה"כ שחל בחול. קריאת התורה: קוראים ששה בפרשת אחרי מות, והמנהג שאין מוסיפים על הקוראים, כיון שסיימו המברכים מכוונים לסיים בענין כפרה. אחר הוצאת ספר שני החזן מברך את הציבור וְתִתְּנוּ בְּסֶפֶר הַחַיִּים וּבְסֶפֶר הַזִּכְרוֹן, ויש שנהגו משעה זו לברך וְתִתְּנוּ בְּמַחְזֵלָה וּסְלִיחָה וְכִפְרָה. לאחר הקריאה בספר שני, למנהג השאמי וחלק מהבלדי אומר קדיש, ויש מהבלדי שנהגו כמ"ש בעץ חיים שאינו אומר קדיש. בברכות ההפסדה מזכיר יוה"כ בברכה ובחתימה. תפלת מנחה: בקריאת התורה אין אומרים קדיש אחר הקריאה, אלא מיד אחר הקריאה מפטיר ביונה. אין הכהנים נושאים כפיהם במנחה, אבל אם עלה כהן לדוכן לא ירד. אומרים אבינו מלכנו. ואם אין שהות, מדלגים א"מ כדי להתפלל נעילה בזמנה. טוב לומר מעט סליחות בנחת, מהרבה במרוצה. תפלת נעילה: זמן תפלת נעילה כשהחמה בראש האילנות [חצי שעה קודם השקיעה] כדי שייסיים אותה בצאת הכוכבים, וצריך ש"ץ לקצר בסליחות ובנעימה כדי לסיים אותה בזמן. נהגו רבים לפתוח את דלתות ההיכל בתפלת נעילה, ופותח ש"ץ 'אל נורא עלילה' בחרדת קודש. אומרים במקום כתיבה - חתימה, ואם אמר כתיבה יצא. נושאים הכהנים כפיהם אם עדיין יום [וגם בבין השמשות וחצי דקות אחר השקיעה נושאים כפיהם בדיעבד], אבל אם הגיע צאת הכוכבים אין נושאים כפיהם, וכן אם אין כהנים אין הש"ץ אומר אור"י. תקיעת שופר: תוקעים תש"רת [סמים לסילוק שכניה למעלה, וסמים שמחה וניצחון שנצחנה את השטן]. ויש נוהגים לתקוע תש"רת קודם 'תעניתו' ואחר הקדיש תוקעים תרועה גדולה. ומ"מ אין לתקוע עד צאת הכוכבים, ראה רביד הזהב (סי' תרכג) ועץ חיים.

ט"ו תשרי - יום שלישי - חג הסוכות

דיני ישיבת הסוכה: צריך לכוון כשיושב בסוכה שצינו הקב"ה לישב בסוכה זכר ליציאת מצרים, כמו שנאמר כי בסוכות הושבת את בני ישראל, ואם לא כיוון כוונה זו, יא. מצות הישיבה בסוכה, שיהיה אוכל ושותה וישן ומטייל [פי' יושב לשם שמחה וציון], ודר בסוכה כל שבעת ימי הסוכה כדרך שהוא דר בביתו. כל שבעת הימים עושה אדם את ביתו עראי וסוכתו קבע. בתימן נהגו לחלוץ מנעליהם לפני הכניסה לסוכה כדרכם גם בכניסה לבית הכנסת. מצטער פטור, ובכלל מצטער: מפני זבובים, ריח רע, חום או קור, גשמים בשיעור שהיה יוצא מביתו, ובשינה גם בשמים מועטים. נשים פטורות ואין מברכות. קטן כבן חמש שש, חייב מדין חי' נוח. חולה אפילו אין בו סכנה, הולכי דרכים, פטורים. אכילה ושתיה: אכילת עראי מותר לאכול חוץ לסוכה, ומ"מ מחמירין ה"ו משובח. בכלל עראי: לחם עד כביצה, עוגה וכל דבר שברכתו מזונות אם אוכל דרך עראי, פירות, מים. וכן כשדור גדים גבינה ביצים, ויש מחמירין בארבעה האחרונים. בכלל קבע: לחם יותר מכביצה, דבר שברכתו מזונות אם אוכלו בדרך קביעות [יש אומרים דוקא שיעור קביעת סעודה ומברך עליו המוציא, וי"א שגם בלי שיעור קביעת סעודה נחשב לקביעות לענין זה, כגון כשאוכלו אחרי הקידוש, וכן האוכל עוגה עם קפה בבוקר. ולענין ברכה, אם שוהה בסוכה אחר אכילתו, דעת המשנ"ב שיכול לברך, ודעת הכה"ח שלא יברך]. הקובע סעודתו על תבשיל מחמשת מיני דגן [שאוכל שיעור חשוב או שאוכל בחבורה]. הקובע עצמו לשתיית יין הרבה, יש אומרים שבתוך סעודה אין לשותות אפילו מים מחוץ לסוכה. חייב אדם לישן בסוכה אפילו שינת עראי, כי אין קבע לשינה, וכן הקפידו אבותינו לישן בסוכה אפילו שהייתה צינה בלילה. מותר לישן בסוכה יחיד. קורא ושונה בסוכה, אך אם אין דעתו מיושבת עליו בסוכה או שחסרים לו ספרים, יכול ללמוד מחוץ לסוכה. תפלה צריך להתפלל בבית הכנסת, שאין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת. אין לעשות תשימש בזוי בסוכה, כגון הדחת כל אכילה. מותר לקיים מצות עונה בסוכה. ברכת הסוכה: מנהג הב' לדי כדעת הרמב"ם להברכה על הישיבה, ולכן צריך לברך בעמידה קודם שישב מדין עובר לעשייתו, ולשיטתו שכח ולא בירך קודם הישיבה, מברך כל זמן שהוא יושב. ומנהג השאמי לברך מיושב כי הברכה על העכבה בסוכה, אלא שעומדים מעט בשעת הברכה. ולענין ברכת לישב בסוכה בזמן הקידוש, ראה להלן. ומברך כיום בשעת אכילה. שכח ולא בירך לפני האכילה, מברך כל שיש בדעתו לשהות עוד ולהתעכב בסוכה. מנהג השאמי לברך רק בשעת אכילת פת [או שאר אכילה המחוייבת בסוכה כנ"ל] שזה עיקר קביעות האדם. ומברך המוציא, ואח"כ לישב בסוכה, וכן שמברך מזונות כגון שקבע על תבשיל, מברך תחילה מזונות ואח"כ לישב [ויש שאומרים שבאופן זה יברך תחילה לישב]. ומנהג הבלדי לברך בכל פעם שנכנסים לסוכה. אך אין לברך אלא על כניסה לישיבה המחייבת סוכה כגון כניסה לאכילה, שינה, טיול, לימוד, אבל על כניסת עראי אין לברך. הנכנס לסוכת חבירו, יש בשאמי שנהגו לברך גם בלא אכילה. יצא מהסוכה יציאה גמורה שלא על דעת לחזור מיד, חוזר ומברך. הניח מקצת חברים בסעודה, אינו חוזר ומברך. תפלת ערבית: מזמור של חג, אשרי האיש, למה רגשו, הללויה, הרב מסדיר את התפלה, מנהג השאמי וחלק מהבלדי לומר קדיש לפני תפלת ערבית, ויש מהבלדי שנהגו כמ"ש בעץ חיים שאין אומרים קדיש. אחר השכיבונו אלה מועדי וכו', אחר העמידה אומר הש"ץ קדיש תתקבל, מזמור לדוד, ברוב השאמי נוהגים לומר מזמור שמחתי באומרים לי ויש שלא נהגו לאמרו. בשאמי אומרים יגדל, ובבלדי אין אומרים יגדל ביו"ט, קדיש וברכו, עלינו. קידוש וסעודה: לא יקדש אלא כשיהיה

ודאי לילה. יש נוהגים לומר מזמור לדוד. אלה מועדי וכו', ומברך על היין, קידוש היום, לישב בסוכה, שהחיינו [וגם הנשים עונות אמן]. בבלי נהגים לישב אחר ברכת הסוכה, ובשמיים רק אחר ברכת שהחיינו. בליל יו"ט א' חייב לאכול כזית פת בסוכה בכדי אכילת פרס [4 - 5 דקות וי"א 9 דקות]. ונשים פטורות. שכן יעלה ויבוא בברכת המזון חוזר. **דיני נטילת לולב:** ארבעת המינים מצוה אחת הם ומעכבים זה את זה, צריך ליטול מעומד, ואם ישב יצא. נוטל לולב בימין ואתרוג בשמאל, ואם הפכס יצא, אך טוב לחזור וליטול בלא ברכה. בנענועים אוזן הלולב כשפני הלולב מול האתרוג, שכן אפשר לכסס את עלי הלולב בקלות, אך בשעת הברכה ובהלל יש שנהגו ששדרתו כלפי האדם. יטול ארבעת המינים כדרך גדילתם, ואם הפכס לא יצא. יש לחבר האתרוג ללולב בשעת הברכה והנענועים. לא נהגו ליטול הלולב בסוכה. **נשים פטורות.** קטן שיועד לנענע, מצוה על אביו לקנות לו לולב. יש אומרים שצריך להקנות לקטן שיהיה שלו, ויש אומרים שיוצא גם בשאול. בחזרת הש"ץ כל אחד מכין את לולבו שיהיה מוכן מיד בגמר החזרה. נוטל את ארבעת המינים כדרך גדילתם, ויש שנהגו שלא ליטול את האתרוג או להפכו עד אחר הברכה. מברך הש"ץ על נטילת לולב, שהחיינו [רק ביום הא']. ומכיון להוציא והציבור מתכוונים לצאת. יש שנהגו לומר קודם נטילת לולב את התפלה "יהי רצון וכו' בפרי עץ הדן" וכו' אך ברוב הקהילות לא נהגו לאומרו. **בסדר הנענוע** נחלקו המנהגים, יש שנהגו כדעת הש"ע [הסדר דלהלן הוא במקום שמתפללים למזרח], מזרח דרום מערב צפון מעלה מטה. וי"נ כדעת האר"י דרום צפון מזרח מעלה מטה מערב. וי"נ כדעת מהר"ץ מזרח מערב מעלה מטה דרום צפון. ויש עוד מנהגים נוספים. יש שנהגו לסובב כל גופם לרוח שמנענעים אליו, ויש שנהגו להטות הלולב בלבד לאותו הרוח. המנהג לכסס את עלי הלולב תוך כדי ההולכה וההובאה [ויש שמולכים ואח"כ מנענעים וכן מביאים ואח"כ מנענעים]. יש שנהגו לנענע לכל רוח הולכה והובאה אחת, ויש שנהגו להוליד ולהביא לכל רוח שלש פעמים. הלל: אומרים את ההלל בקירי, הצבור צריכים לשמוע כל תיבה מהש"ץ ולכוין לצאת יד"ח. ועל הש"ץ לזהר שלא להתחיל את הפסקא הבאה עד שסיימו הצבור את עניית הללויה. ולכן במקום שיש לחוש שהציבור לא יקשיבו לאמירת ההלל מלה במלה או ששיחיו באמצע, תיקנו חכמי תימן [מהר"ד חותר, ומהר"ד משרקי ועוד] שעדיף שיאמרו את ההלל כולם יחד בנחת ובנעימה, אך במקום שכולם מקשיבים ועונים הללויה כראוי, ראוי להחזיק במנהג לומר את ההלל בקירי שיש בזה ריבוי כבודו של מקום. כ"כ בשו"ת רביד הזהב (סי' יא). מי שרוצה לומר עם הש"ץ את ההלל, יש אומרים שלא יענה הללויה. אמנם בשו"ת פני"צ (חי"ב סי' רמ) משמע שאף באופן זה עונה הללויה. **מנענעים** בהודו לה' תחילה וסוף, ובאנא ה' הושיעה נא. בשעת אמירת ה' אין מנענעים. אומר החזן יהי ה', מוציאים ס"ת ואומרים ההושענות, ואח"כ אומר הש"ץ שהתפלל שחרית קדיש תתקבל. **המנהג** לטטל הלולב אף שהניחו בארץ אחר גמר המצוה (רביד הזהב). מותר להחזיר את הלולב למים ביו"ט, וגם להוסיף מים מותר, אבל להחליף מים אסור, משום טירחה לתיקון כלי. יש אומרים שאסור לזלף מים ביו"ט על המפה שכורכין בה הלולב, משום חשש סחיטה ויכובס, ויש שהתירו להזהר. **אחר תפלת מנחה,** יש שנהגו לעשות סעודה ללוות את יציאת יו"ט בכבוד [דוגמת סעודה שלישית בשבת], אמנם בחו"ל משום כבוד יו"ט שני שיאכלו סעודת ליל יו"ט שני לתיאבון, אין קובעין סעודה על הפת, אלא טועמים מעט מיני תרגימא או פירות. [וכן כשחל יו"ט שני של גליות ביום ששי, אין קובעים סעודה על הפת משום כבוד השבת].

ט"ז תשרי - יום רביעי - א' דחול המועד

מוסיפים יעלה ויבוא בכל התפילות, ואם שכח חוזר אפילו בתפלת ערבית. לפני הצהריים, פותחים בלימוד ספר ראשית חכמה, ואח"כ לומדים שלחן ערוך עם שתילי זיתים.

כ"א תשרי - יום שני - הושענא רבה

ליל החיתום: ליל הושענא רבה שהוא 'ליל החיתום' נהגו להיות נעורים בו כל הלילה ולהרבות בנרות כמו ביו"ט. נכון לטבול בערב הוש"ר כדי ללמוד כל הלילה בקדושה. יש שנהגו לקרות ק"ש ולהתפלל בעלות השחר, מאחר שהיו אומרים את ההושענות וההקפות אחר תפלת שחרית, וגם היו נחוצים לצאת מבית הכנסת עבור צרכי החג, אמנם בימינו שהתגלו לומר את ההושענות בלילה, ואין צורך ונחיתות בדבר, אין להתיר להתפלל מעלות השחר. ומ"מ המנהג הפשוט להתפלל בזמנה כשאר הימים כשהאיר פני המזרח בבירור [שהוא זמן מה קודם הנץ החמה]. יש שנהגו ליטול ידיהם בבוקר, ויש שלא נהגו ליטול [כדעת האר"י שאין ר"ר שורה רק בשנינה]. ומ"מ אין מברכים על נט"י. ומברכים כל ברכות השחר ללא דילוג, ואם יש מי שישן בלילה, טוב שיברך להוציא כולם, ויש מהבלי שנהגו לדלג ברכת המעביר חבלי שינה בלבד. יש נוהגים להוסיף 'ה' הוא האלהים' ו'שופט כל הארץ'. אין מוסיפים מזמורים של שבת וי"ט. **המנהג הקדום** לומר את הסליחות וההקפות אחר ההלל, אך בדורות האחרונים נהגו לומר את ההושענות בלילה. [י"נ לעשות שש הקפות בלילה, ואת השביעית אחר שחרית. וי"נ לומר את ההושענות והסליחות בלילה ואת ההקפות ביום]. יש אומרים שבאמירת ההושענות בלילה אין ליטול את הלולב רק את הערבה, אך מנהג העולם ליטול גם את הלולב. יש נוהגים לומר י"ג מידות ולתקוע בשופר, ויש נוהגים שלא לומר י"ג מידות, וכן יש שנהגו שלא לתקוע. יש שנהגו לחזור על ההושענות של כל הימים, ויש שלא נהגו. **נטילת הערבה:** מנהג נביאים ליטול ביום זה ערבה מלבד הערבה שבלולב, לכתחילה יקח ערבה נאה ומאודתה, אך כשרה גם בעלה אחד בלבד אחד. מנהג רוב הקהילות ליטול ה' בדי ערבה, וי"נ בשלשה. נהגו לאגוד אותם בעלי לולב, ויש שאוגדים בחוט. בזמן נטילת לולב וההלל אין נוטלין הערבה, אולם בהקפות נהגו להקיף גם עם הערבה. אחר התפלה חובטים הערבה בקרקע חצר ביה"כ ג' פעמים [וי"נ חמש]. נהגו לשמור הערבה ושורפים אותה בשרפת חמץ או מניחים אותה לשמירה. **פינוי הסוכה:** לא

יטתור את הסוכה, אבל מן המנחה ולמעלה מפנה את כליו מהסוכה לבית לכבוד יו"ט האחרון.

כ"ב תשרי - יום שלישי - שמיני עצרת שמחת תורה - פרשת וזאת הברכה

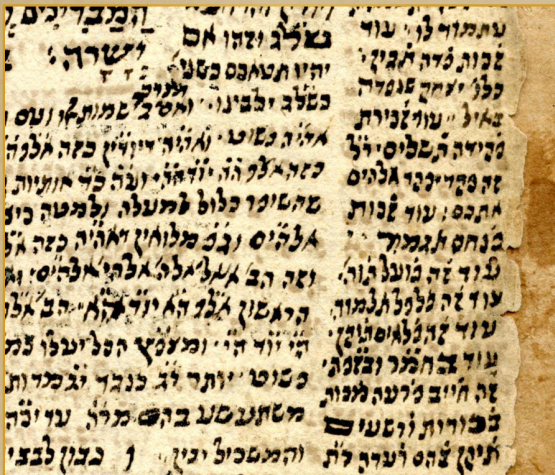
תפלת ערבית: מזמור החג למנצח על השמינית, אשרי האיש, למה רגשו, הללויה וכו'. מנהג השאמי וחלק מהבלי לומר קדיש לפני תפלת ערבית, ויש מהבלי שנהגו כמ"ש בעץ חיים שאין אומרים קדיש. בתפלת העמידה אומר ותתן לנו 'את יום שמיני חג עצרת הזה' [גירסת הבלי 'את יום חג שמיני עצרת הזה']. טעה ואמר 'את יום חג הסוכות הזה', אם לא סיים הברכה, יחזור ל'ותתן לנו', ואם סיים הברכה חוזר לראש. לאחר התפלה נהגו ברוב הקהילות להוציא ספרי התורה, ולומר הפיוטים וההקפות כפי שנסדר בסידורים. ובביה"כ אלשיך נהגו לעשות שמחה רק ביום, ובלילה קראו את פרשת בראשית שמו"ת. **סדר הפיוטים וההקפות:** המנהג להקיף פעמים רבות את התיבה בלי כוונה למספר מסויים, אמנם ישנם יחיד סגולה שנהגו להקיף רק שבע הקפות על פי סוד. ויש שעושים שלש הקפות. ויש מקהילות דרום תימן שנהגו לומר הפסוקים להקפות ותפלת היהי רצון שנסדרו על ידי חכמי ספרד לכל הקפה. ואף על פי שאסרו חז"ל לרקוד בשבתות וימים טובים, בשמחת תורה התירו לרקוד לכבוד התורה, אמנם נהגו לאסור טיפוח כף אל כף. מנהגינו שהאבל על אביו ואמו תוך י"ב חודש, מקיף ושםח בשמחת התורה. **תפלת שחרית:** מוציאים ספר ראשון לקריאת פרשת "וזאת הברכה", אחר שהניחו על התיבה קודם אמירת "גדלו לה' אתי" שנהגו לומר כאן פיוט אצולה לפנים, ויש שנהגו לאמרו בין ספר ראשון לשני. יש שנהגו להעלות הרבה קטנים למברך "ולאשר אמר". מפסוק "ויעל משה" עד הסוף אומר בניגון שירת הים ועשרת הדברות. נחלקו המנהגים אם עולה אחד בשני הספרים או עולים שניים, מנהג הרבה מקהילות תימן שעולה אחד בשני הספרים, ובעי"ת צנעא ועוד קהילות נהגו להעמיד שנים לשני הספרים. **אין אומרים** קדיש אחר ספר ראשון, שלא ליתן פתחון פה לשטן לומר כבר סיימו התורה, וכדי לנעוץ סוף התורה בתחילתה, ולכן אין אומרים מי שברך אחר ספר ראשון, אך לענין למנצח השמים יש חילוקי מנהגים, וכמו כן ישנם כמה חילוקי מנהגים לחיבור סוף התורה בתחילתה, ונביא חלקם: **מנהג א.** שביעי מסיים וזאת הברכה ומברך ואינו אומר קדיש. למנצח, מוציאים ספר שני, וכשהוא מוכן ומכוסה במטפחת אומר החזן אצולה, הללויה זמרי למלכך, עולה אדם אחר לבראשית ומברך וקורא. (מנהג עי"ת צנעא ועוד). **מנהג ב.** אחד עולה בשני הספרים, קודם שסיים הקורא וזאת הברכה מוציאים ס"ת שני ומכניס אותו לצידו של הס"ת הראשון, ומיד בסיום וזאת הברכה אומרים כל הציבור "ולכל היד החזקה" וכו', ואומר הקורא בסימנא טבא ומתחיל בראשית עד סוף המברך. (קהילות מרכז תימן). **מנהג ג.** אחד מסיים וזאת הברכה ומברך, ועולה חתן בראשית וחוזר מתחילת וזאת הברכה עד סוף הפרשה, וכשהוא מגיע לקראת סוף הקריאה, מוציאים ספר בראשית ופותחים אותו, ואחר שתרגם המתרגם פסוק ולכל היד החזקה, חוזרים כל הציבור יחד ולכל היד החזקה וכו' בסימנא טבא בראשית ברא וכו', ותוך כדי כך עובר החתן ולספר בראשית, ומשסיימו הציבור ואת הארץ מתחיל לקרוא מבראשית. **מנהג ד.** שני חתנים חתן תורה וחתן בראשית, חתן תורה מברך תחילה וחתן בראשית עומד בצידו ומתכוין לצאת בברכה, אחר שסיים וזאת הברכה אינו מברך ברכה אחרונה אלא מיד עולה חתן בראשית וקורא פרשת בראשית בלי ברכה ראשונה, וכשמסיים מברך ברכה אחרונה ומתכוין להוציא את חתן תורה בברכה אחרונה. (מנהג צפון תימן וחלק מק"ק שרעב). וכמו כן נהגו בכמה קהילות להצמיד את שני היריעות מסוף התורה ומבראשית. **אחר קריאת בראשית בספר שני,** מוציאים ספר שלישי לקריאת המפטיר **"פיוס הַשְּׁמִינִי"**. **מנהג ה.** השביעי אינו אומר קדיש, מתחילים מיד אצולה, אחרי העולה בראשית מתחילים מיד 'אשר בגלל', ואחרי כל הפזמונים אומרים "הודו לה' קראו בשמו", קדיש תתקבל, וקורין המפטיר ואומרים אחרי קדיש ואחריו ההפטרה. (כן נהגו בבית הכנסת אלשיך ובנותיה). **יש שנהגו לתרגם את המפטיר של שמחת תורה.** יש שנהגו לתרגם את ההפטרה על ידי קבוצת ילדים. **אומרים** תיקון הגשם אחר ההפטרה, ויש נוהגים לאמרו אחר החזרת ספר תורה להיכל, ויש קהילות שאמרוהו בחזרת הש"ץ בתוך שתי הברכות הראשונות [וכפי שהוא בתכאיל מהר"י ונה מוהר"י בשי"ר ועוד]. בתפלת מוסף מתחילים לומר "שמיב הרוח ומוריד הגשם". **אחר התפלה,** יש מקומות שנהגו ללוות את החתן תורה מבית הכנסת לביתו בשירה, ושם עושה סעודה לכבודה של תורה. **מגלת קהלת:** המנהג לקרוא בשמיני עצרת מגילת קהלת קודם תפלת מנחה. בחו"ל היו קוראים חציו ביו"ט א' וחציו ביו"ט שני, אך בארץ ישראל נוהגים להקדים לקרות חציו בשבת חוה"מ או ביו"ט א'. סדר הקריאה כל אחד קורא פסוק בתורו, והציבור חוזרים עליו, והקורא מתרגם את הפסוק. בפסוק האחרון יש מנהגים שונים באופן אמירתו, יש נוהגים שכל הציבור אומרים אותו שמו"ת, ויש נוהגים שהציבור אומרים אותו שניים מקרא, והרב מתרגם. ויש נוהגים שאומרים אותו כרגיל אלא שהרב אומר. ושוב חוזרים על הפסוק האחרון לשם סיום. **אחר תפלת מנחה,** יש שנהגו לאכול פירות ולשתות יין לשמחת ועונג יו"ט, ועורכים סעודה בפת ללוות את יציאת יו"ט בכבוד, דוגמת סעודה שלישית בשבת. אמנם בחו"ל משום כבוד יו"ט שני שיאכלו סעודת ליל יו"ט שני לתיאבון, אין קובעין סעודה על הפת, אלא טועמים מעט מיני תרגימא או פירות. [וכן כשחל יו"ט שני של גליות ביום ששי, אין קובעים סעודה על הפת משום כבוד השבת]. **סדר התפילות וקריאת התורה בחו"ל:** בחו"ל שעושים יו"ט שני, ביו"ט הראשון אין מוציאים ג' ספרים אלא שני ספרים, קוראים חמשה בפרשת ראה "כול הבכור", החמישי אומר קדיש, ובספר שני קורין "וביום השמיני", ומפטיר **"וַיְהִי כִכְלֹת שְׁלֹמֹה"** (מלכים א' ח נד - טו). ואומרים תיקון הגשם ומתחילים לומר מוריד הגשם. את סדר הפיוטים וההקפות אין אומרים ביו"ט ראשון אלא ביו"ט שני בלבד.

פירוש לפיוט "אשאל אדון עולם"

(הנאמר בק"ק שרעב קודם תקיעת שופר)

מאחד מחכמי דורו של מחבר הפיוט לא נודע למי מקדושים

בראשיתו של הפיוט נכתב בזה"ל: 'זה פיוט נאה ומשובח, להחכם ה"ה כמה"ר דוד בן כמה"ר יוסף בן כמה"ר חיים צאירי רי"ת ב"ע. והוא מיוסד על פי דרך הקבלה, כמו שתקן הרב בעל שני לוחות הברית זלה"ה, בחיבורו הקדוש מסכת ראש השנה בפרק אור תורה'.

'נכון לבב יעלה בראשית הקהלה, וגם דעתו ושכלו יישב בתחלה, לשם הויה יכוין וניקודו למעלה, בשש אותיות יושב כעגלה, וששה פסוקים יסדר ובראשם יעשה פעולה, ושפתותיו ירחשן ויפתח בתפלה, להעביר מסכים המבדילים ותעלה תפלתו ישרה'.

פירוש: נכון לבב יעלה בראשית הקהלה, זהו שליח צבור שהיה ממונה עליהם, ויפנה מחשבתו ויבין סוד השופר ומעלתו, וצירופיו ורמזיו וסודותיו, ומעלת הצבור. ויזכך שכלו ודעתו, ויודע לפני מי הוא עומד, ובמה הוא אוחז, ולפיכך הוא דוגמה למעלה, והשם עומד לפניו. כיצד שהשליח צבור כל' הו' השכינה בפני עצמו המספרת דברים עם דודה, וזהו ש"צ ר"ת גימטריא השכינה. עוד, שמים גימטריא השכינה, ובגימטריא עם האותיות נשמה, ובגימטריא השמים, וזהו "קרא אל השמים מעל ואל הארץ לדן עמו", עמו דא שליח ציבור שהיה ממונה עליהם בדן.

וששה פסוקים יסדר, ובראשם יוצא שם קר"ע שט"ן, ואלו הן: "קולי שמעת אל תעלם אזניך לרוחתי לשועתי". "ראש דברך אמת ולעולם כל משפט צדק". "ערב עבדך לטוב אל יעשקוני זדים". "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב". "טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנות". "נדבות פי רצה נא ה' ומשפטיך למדני".

והוא שאמר בעל השיר הזה מ"ו דוד בכמ"ו יוסף בכמה"ר חיים אלצאירי זצ"ל, וז"ל פתח ואמר שהשליח ציבור ששפתותיו ירחשו ויפתח בתפלה, ואיזוהי תפלה כלומר אלו הפסוקים שנקראים תפלה קצרה, כדי לסלק המקטרגים והם מסכים המבדילים בין מדת הדין למדת רחמים, כלומר מבדילות מבין ישראל לאביהם שבשמים, דהיינו הקליפות, כדי שתעלה תפלתו וכונתו ישרה בהזכרת אלו הפסוקים.

'דיד הנבחר מראשית' עדתו, יהיה ציר נאמן להשלים שליחותו, ויפריד החומר וישכח עמלו וביטו, ודעתו תהיה נכונה להוציא הכל בתפלתו, ויודע: כי רבים תלוים בזכותו, ויהיה שם הוי"ה לנגדו ולעומתו, וכל תפלותיו יעלו" מקום מנחה טהורה'.

פירוש: ידיד הנבחר כלומר השליח צבור, שבחר בו הצבור ומינו אותו להתפלל עליהם, ויתחנן לפני הקב"ה. וצריך להשתדל בכל כחו וכפי יכולתו, וימסור עצמו עליהם כמו שמסרו עצמן עליו, ואינם יודעים שהוא זך גוף או לאו, או מקובל למעלה או לאו, וראוי לכך או לאו, או מה שבלבו עליהם כלומר שהוא חפץ בעתירתם או לאו. כך הוא יזכך עצמו כפי יכולתו, והוא יתברך בעל היכולת, יודע כל נסתרות ובוהן לבות וכליות שנאמר "הנסתרות ליי", וכתב"י בוחן לבבות חוקר כליות. והוא יתברך מקבל תפלתם של ישראל, והשליח ציבור יהיה ציר נאמן, כלומר שלא יהיה בדעתו עליהם שום שנאה וקנאה ותחרות.

ויודע שכבר מינו אותו ונמנו עליו והגישו דעתם עליו, ולא יש להם עליו לא שנאה ולא שום מחשבה רעה ושומעין מה שיוצא מפיו, ולא עוד נקראים צבור ר"ת צדיקים בוך"ר רשעים, ואעפ"י שאינם ראויים ומקובלים ח"ו, שצריך השליח ציבור לבקש עליהם רחמים מלפני אביהם שבשמים. ולא עוד שהש"צ הוא דוגמת כהן גדול ביום הכיפורים, יכנס לבית קודש הקדשים והיה קורא שם המפורש, והעם העומדים בעזרה ושומעים שם המפורש היוצא מפי כהן גדול, והם כורעים ומשתחוים ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ויכביד החומר, כלומר שלא יהיה הש"צ בעסק גופו החומריים, כלומר שיהיה מתגאה בעצמו, ואומר אני מקובל למעלה וראוי לכך. ולא עוד, שבחרו בו הצבור שאני יפה תואר ומהודר במלבושים, וקולי נעים וצח. ולא עוד, שהנשים יושבות אחר בית הכנסת ושומעות את קולי ואומרות פלוני קולו נעים. ולפיכך מתגבר סטרא דשמאלא, ומחטיאו ומחטיא את הרבים ח"ו, ונשאר גורם רעה לעצמו, שנאמר "ודורש רעה תבואנו", וגורם על הצבור שמינו אותו עליהם, שנאמר "דרושים לכל חפציהם".

א. הפיוט שלפנינו חיברו הגאון המקובל רבי דוד בכמ"ו יוסף בכה"ר חיים בכמה"ר זכריה אלצאירי זצ"ל, נודע בעיקר בפיוט זה שחלק ממנו מודפס כאן הפותח 'אשאל אדון עולם', המצוי בכמה תכאליל כת"ש שנעתקו במחוז שרעב איזור מגוריו של המחבר (שכפה"ג התגוררה בשוב חוגריה, או במקום סמוך) ונתקבל בכל ק"ק שרעב לאמרו קודם תקיעת שופר אחרי הפיוטים "עוקד והנעקד והמזבח" ושוחט והנשחט והמאכלת". עוד חיבר פיוטים נוספים וחלקם נדפסו. מפיוטיו ניכרת ידיעתו בחכמת הקבלה ובתורת הסוד, שכן שיריו משופעים בעומקי מונחים קבליים שרמזם בפיוטיו. זמן פטירתו של המחבר יש ללמוד מאיזכור שמו בשנת ב'קלח לשטרות (תקפ"ו) (ראה קטלוג יודאיקה תשרי תשס"ה פריט 188), ובכתב היד שלפנינו שנכתב בשנת ב'ק"מ (תקפ"ח), נזכר בברכת החיים. בקונטרס שלפנינו נמצא הפיוט 'אשאל אדון עולם', עם פירוש שנכתב על ידי מחבר בן זמנו של מחבר הפיוט, מתוך הפיוט השלם הובאו כאן ב' בתים מהפיוט והפירוש שנתחבר עליהם. כתב היד נעתק כאמור בשנת ב'ק"מ לשטרות - תקפ"ח ליציירה, ע"י רבי יוסף בכמה"ר סעדיה צאירי זצ"ל. ב. = רוח ה' תניחנו בגן עדן. ג. פתיחה זו קודם הפיוט נמצאת בחלק מכתה"י. ד. בחלק מכתבי היד של פיוט זה, הנוסח הוא: 'תפלתנו'. ה. תהלים נ. ד. ו. באחד מכתבי היד של הפיוט, ישנו פירוש קצר שכתב שם כך: 'פירוש, ו' אותיות קר"ע שט"ן יושב בשם הוי"ה כזה יקהרוע"ה ישהטונ"ה, וששה פסוקים ר"ת שלהן קר"ע שט"ן, עיין של"ה. ז. איכה ג. נו. ח. תהלים קיט, קס. ט. שם קכב. י. שם קסב. י"א. שם סו. י"ב. שם קח. י"ג. בחלק מכתה"י: 'בראשית'. י"ד. בחלק מכתה"י: 'ויידע'. ט"ו. בחלק מכתה"י: 'יעלה'. ט"ז. דברים כט, כח. י"ז. עפ"י ירמיה יז, י. י"ח. אולי צ"ל: בינונים. י"ט. משלי יא, כז. כ. תהלים קיא, ב.

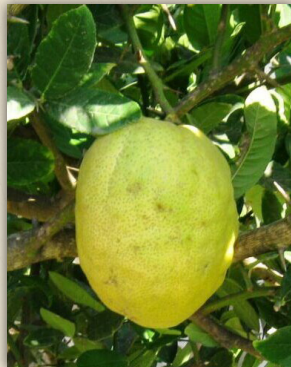
ולקחתם לכם פרי עץ הדר

שלשום. פנה אליו בשאלה, מדוע אין צהלתך על פניך ככל הימים? **השיבו מארי יוסף** ראה חג הסוכות קרב ובא, ועדיין אין אתרוגים באזורינו. וכיצד נקיים ציווי תורתנו הקדושה, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר? ענהו הסוחר, אל דאגה ידידי. במקומי יש אתרוגים בשפע, שלח עמי את אנשיך ואשלח עמם את האתרוגים.

מיד שלח עם אותו סוחר את בנו חיים, ועמו יהודי נוסף בשם יחיא קרטה למחוז "קוטעה", מקום מגדלי האתרוגים. שם מלאו שקיהם בפירות ההדר, ופנו לדרכם לעיר מחווית. נטל מארי יוסף את האתרוגים, וחלקם לאנשי המחוז לקיים המצוה בהידור.

בשנה אחרת אשר כן הגיעו סוחרים למכור אתרוגים, בערב חג הסוכות כמה שעות קודם התקדש החג, פנה מארי יוסף בלוויית בנו מארי ניסים אל השוק שלא כהרגלו, ובהגיעו לאחד מדוכני השוק וראה כי מוכרים שם תרוגים הציע לסוחר לקנות ממנו את האתרוגים שנותרו, הסוחר כמובן שמח ומכר לו את כל האתרוגים. לשאלת בנו, אבי מדוע קנית ממנו את האתרוגים ובייחוד שלא חסרו אתרוגים ליהודי העיירה בשנה זו? השיבו מארי יוסף "יודעני כי לא חסרו אתרוגים אך קניתי ממנו כדי שיהיו רגילים לבא בכל שנה למכור אתרוגיהן".

(ע"פ מעשה ניסים עמ' ריט)

רבות הם המעשיות בקהילות ישראל על המאמצים הרבים להשיג ארבעת המינים ובייחוד אתרוג, אשר גידולו דורש השקעה מרובה ומזג אוויר מסויים, בארצות אירופה לעיתים רבות הסתפקו בני עיירה שלימה באתרוג אחד, ואף נאלצו להקל בכמה עניינים הלכתיים על מנת לזכות למצוות ארבעת המינים בשלימות.

אמנם בארץ תימן, אף כי בדרך כלל לא היה מחסור כלל בארבעת המינים, היות ומזג האוויר במדינה מתאים היטב לגידולו, על אף זאת לעיתים נקלעה כזו אחרת מעיירות תימן במחסור באתרוגים, וזאת היות ועל אף ריבוי הגידולים של עצי אתרוג בתימן לא היתה זו מלאכתם של היהודים אלא דוקא של ערביי המקום אשר היו סוחרים בהם כפרי מאכל, והיו מוכרים בשוק קודם חג הסוכות ליהודים.

בעיירה מחווית חי יהודי צדיק וחסיד בשם כמוהר"ר יוסף קרואני זצוק"ל אשר גמל חסדים טובים ליהודי העיירה ונשאם על לוח לבו.

והנה שנה אחת קודם מועד חג הסוכות, לא הגיעו סוחרים ערבים למכור אתרוגים ליהודי העיר משום מה. ומארי יוסף קרואני לא שקטה נפשו, היות ותדיר אחז במדתו של משה רבינו "וירא בסבלותם", וצרת הכלל היתה לו בצרתו הפרטית.

והנה אבינו שבשמים אשר הוא רב להושיע, לא איחר ישועתו. ובאחד הימים ביקר סוחר ערבי אצל מארי יוסף בחנות, ובדברו עם מארי יוסף על ענייני המסחר, ראה כי פניו אינם כתמול

מכון להוצאת ספרים וכתבי יד
ש"ע מוסדות "שובי נפשי"
רח' הבעל שם טוב 1, ירושלים

חופיע ויצא לאור
לוח הלכות ומנהגים

הלכה ומסורת

פסקי הלכות נחוצים לימות השנה
כמנהג ק"ק תימן
לשנת תשפ"ו

ניתן להשיג ביישיבת "שובי נפשי" בטל: 02-5400950

"חייב אדם להקביל פני רבו ברגל"

בעז"ה כמידי מועד
יתקיים מעמד הקבלת פני רבותיו ברגל
בהשתתפות מרנן ורבנן עיני העדה שליט"א

המעמד יתקיים

יום חמישי י"ז תשרי
ב' דחול המועד סוכות
בבית המדרש
ישיבת

"שובי נפשי"

רח' בעש"ט 1 ירושלים
תפילת מנחה בשעה 17:45

במעמד תתקיים
חלוקת המלגות לזוכי "קרן מסורת רבותינו"
ברוב פאר והדר